

รูปลักษณะแห่งความศรัทธาในพุทธศาสนา

FORM OF FAITH IN BUDDHISM

ตำราญ มณีรัตน์

SUMRAN MANEERAT

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

KMITL-2009-AR-11-005-065

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

รูปลักษณ์แห่งความศรัทธาในพุทธศาสนา

FORM OF FAITH IN BUDDHISM

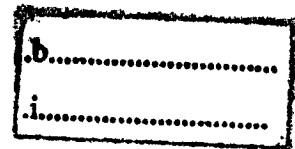

T105059

สำราญ มณีรัตน์

SUMRAN MANEERAT

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 105059
วัน,เดือน,ปี. 1 2 พ.ย. 2552

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาทัศนศิลป์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ. 2552

KMITL- 2009 - AR - M - 005 - 065

FORM OF FAITH IN BUDDHISM

SUMRAN MANEERAT

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT
OF THE REQUIREMENT FOR THE DEGREE OF
MASTER OF FINE ARTS PROGRAM IN VISUAL ARTS
FACULTY OF ARCHITECTURE
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG
2009
KMITL- 2009 – AR – M – 005 - 065**

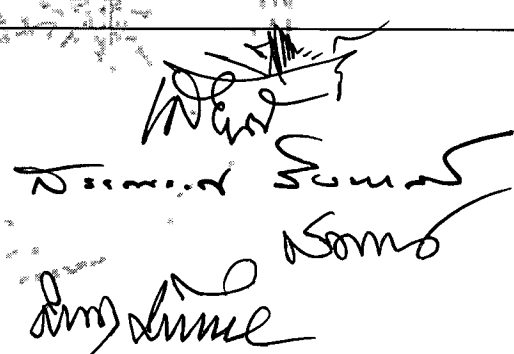
COPYRIGHT 2009

FACULTY OF ARCHITECTURE

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

หัวข้อวิทยานิพนธ์ รูปลักษณะแห่งความศรัทธาในพุทธศาสนา
Form of Faith in Buddhism
นักศึกษา นายสำราญ มณีรัตน์
รหัสประจำตัว 50062629- 50062630
ปริญญา ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา ทัศนศิลป์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รศ.อริยะ กิตติเจริญวิวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ศ.เกียรติศักดิ์ ชานนารมณ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		ลายมือชื่อ
รศ.อริยะ	กิตติเจริญวิวัฒน์	
ศ.เกียรติศักดิ์	ชานนารมณ	
รศ.สรรณรงค์	สิงหนะณี	
รศ.สุรพงษ์	สมสุข	
ศ.ชลุด	นิมเสมอ	

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY LADKRABANG

วัน / เดือน / ปี ที่สอบ 14 พฤษภาคม 2552 เวลา 10.00 น.

สถานที่สอบ สาขาวิชาศิลปกรรม

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์รับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพปฎล สุวีจันานนท์)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

วันที่..... ๒๘ ..เดือน..... พฤษภาคม..... พ.ศ..... ๒๕๕๒

หัวข้อวิทยานิพนธ์	รูปลักษณะแห่งความศรัทธาในพุทธศาสนา
นักศึกษา	นายสำราญ มณีรัตน์
รหัสประจำตัว	50062630
ปริญญา	ศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	ทัศนศิลป์
พ.ศ.	2552
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	รศ.อริยะ กิตติเจริญวิวัฒน์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ (ร่วม)	ศ.เกียรติศักดิ์ ชานนารอด

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ศิลปะภายใต้หัวข้อรูปลักษณะแห่งความศรัทธาในพุทธศาสนาที่ได้รับแรงบันดาลใจจากการที่เคยเดินทางไปศึกษาศิลปะตามสถานที่ต่างๆ ทั้งโบราณสถาน พิพิธภัณฑ์และวัดเก่าหลายแห่ง ในกรุงเทพฯ อโยธยา และสุโขทัย รวมถึงการไปศึกษาศิลปกรรมในประเทศลาวโดยนำประสบการณ์ที่สะสมมา และนำความประทับใจในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของแสงเงา ที่ดูเงียบสงบจากพื้นที่ภายในโบสถ์ วิหาร รวมถึงลักษณะรูปทรงของพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ที่พบเห็นจากสถานที่แตกต่างกันทางพุทธศาสนาถ่ายทอดเป็นผลงาน

กระบวนการสร้างสรรค์งานชุดนี้เริ่มจากความประทับใจในความศรัทธาของศิลปินในแนวเรียลลิสติกที่สร้างสรรค์ผลงานที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาทั้งในอดีตและปัจจุบัน บวกกับความชื่นชอบใน สัญลักษณ์ รูปทรง กลิ่น อายความขริบขลึงของพุทธศาสนาภายใต้บรรยากาศของแสงที่สาดส่องเข้าสู่ภายในตัวอาคารผ่านประตู หน้าต่าง และช่องแสงของโบสถ์ วิหารมากระทบกับพระพุทธรูปปางต่างๆ ในลักษณะย้อนแสงเป็นภาพที่ให้ความรู้สึกเป็นนัยยะแสดงว่าทรงชี้แสงสว่างให้สัตว์โลก การศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ในเนื้อหา ความหมายและสัญลักษณ์ต่าง ๆ ในงานพุทธศิลป์เป็นการเรียนรู้เพื่อประยุกต์ใช้ให้ได้มาซึ่งความเป็นตัวตนและสร้างสรรค์งานเฉพาะตัวของข้าพเจ้าบนพื้นฐานของความศรัทธาอันเป็นกระบวนการเริ่มต้นที่นำไปสู่การสร้างจินตนาการของงานชุดนี้

เทคนิควิธีที่นำมาใช้เป็นกระบวนการในแบบร่วมสมัยที่นำมาใช้มุ่งแสดงความรู้สึกของตนเองและค้นหาวิธีการสร้างสรรค์เฉพาะตนที่เน้นการศึกษาในแนวรูปธรรม (Academy) คือผลงานที่แสดงออกยังต้องอาศัยรูปทรงและสื่อที่มีอยู่จริง ที่มีที่ไปที่ไป บวกกับการได้รับอิทธิพล บางส่วนจากศิลปินในแนวเหมือนจริง

มาบางประการเพื่อขยายความคิดของข้าพเจ้าในแต่ละแง่มุมและเทคนิควิธีการมาเป็นต้นแบบในการสร้างงาน

กระบวนการเทคนิคที่ใช้คือการระบายสีอะคริลิกลงบนผ้าใบจำนวน 4 ชั้นในรูปแบบเหมือนจริงแต่สร้างมุมมองให้มีความแตกต่างไปจากเดิม ใช้ลักษณะแสงจัดเงาจัด บนรูปทรงเช่น มุมของเสาจากสถาปัตยกรรมภายใน โบสถ์ วิหาร รูปทรงของพระพุทธรูป ในมุมมองแบบย้อนแสง มีการเน้นรายละเอียดในส่วนที่ถูกแสงสว่างที่พาดอยู่บนรูปทรงของพระพุทธรูปเพื่อให้เกิดความน่าสนใจจากการสร้างสรรค์ในวิธีการเทคนิคที่กล่าวมาจึงแสดงออกได้ถึง บรรยากาศ อารมณ์ ความรู้สึก สงบ ซ่อนเร้น ของรูปทรง แห่งความศรัทธาซึ่งเป็นความประทับใจของข้าพเจ้าในสภาพแวดล้อมดังกล่าว

จากความสำเร็จในการสร้างสรรค์ งานศิลปะและวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ก่อให้เกิดแรงผลักดันและแรงบันดาลใจที่ทำให้ข้าพเจ้ามีพลังที่จะศึกษา และสืบสานงานศิลปกรรม ที่มีคุณค่าทางด้านจิตใจ และเนื้อหา สาระ คติ คำสอน ปรัชญา ต่าง ๆ ที่ถูกสอดแทรกไว้ในงาน พุทธศิลป์ภายใต้หัวข้อรูปลักษณ์แห่งความศรัทธาในพุทธศาสนาด้านหนึ่งต้องการที่จะฟื้นฟูทางจิตใจและถ่ายทอดความดีงามสู่คนรุ่นหนุ่มสาว และเยาวชนให้กลับระลึกได้ถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าและช่วยกันรักษาไว้เพื่อการชื่นชมของคนรุ่นต่อไป

Thesis Title	Form of faith in buddhism
Student	Mr.Sumran Maneerat
Student ID.	50062630
Degree	Master of Fine Arts
Program	Visual Arts
Year	2009
Thesis Advisor	Assoc.Prof. Ariya Kitticharoenwivat
Thesis Co-Advisor	Assoc.Prof. Kiettisak Channonnat

ABSTRACT

Dependences of hope, destiny and desire are common and happen in humanity. When we have no dependency and have no solution to serious problem in life, seemingly nothing can fulfill or answer the problem. The desire seems endless and beyond the horizon, ungraspable in a sense. As a solution, some people seek for something to hold on for mentally, in order to go on with their lives or heal their states of the mind. I chose forms of sacred statues, ornaments and fetishes which on one hand are believed to dispose badness, omen and devils and on the other hand can provide happiness, goodness and virtues. In addition, forms of Sanskrit alphabets/tattoos were used in this art, as they were also believed to bring good sign and power to lives.

Derived from the belief and sacred objects existed among Thais and Buddhists, has inspired me to work on this thesis which entitled "FORM OF FAITH IN BUDDHISM". It was expected that this work would reflect on the traditional Thai beliefs and how people can have mental weaknesses at times. As desperation taken into account in their life, the individual may want to hold on the unidentifiable abstraction. To convey the message in my work, Semi-abstract and Mixed technique were chosen.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้าขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของบิดามารดาที่ให้กำเนิด อบรมสั่งสอนให้ความรู้สนับสนุนให้มีโอกาสศึกษาเป็นกำลังใจและเป็นแบบในการดำเนินชีวิตตลอดมา

ขอน้อมรำลึกถึงพระคุณของช่างบรรพชน ผู้เนรมิตสร้างสรรค์ศิลปกรรมทั้งความวิจิตร เปี่ยมด้วยคุณค่าและพลังแห่งการสร้างสรรค์ จนเป็นแรงบันดาลใจสำคัญในการทำวิทยานิพนธ์ศิลปะของข้าพเจ้า

ขอขอบพระคุณครูอาจารย์ ศ.ชลุด นิมเสมอ ศ.เกียรติศักดิ์ ชานนารถ ศ.เดชา วราชุน รศ. สรรณรงค์ สิงหเสนี รศ. อลิดา จันฝั่งเพชร รศ.มัลลิกา มังกรวงษ์ รศ.อริยะ กิตติเจริญวิวัฒน์ รศ. สุรพงษ์ สมสุข อาจารย์ คมสัน หนูเขียว อาจารย์ ม.ล. นุศยมาศ นันทวัน ผู้ให้ความรู้เรื่องการสร้างสรรค์งานศิลปะควบคุมดูแลและชี้แนะให้เห็นปัญหาทางทัศนศิลป์ เพื่อการพัฒนาผลงานวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์โรงเรียนเพาะช่างขอบคุณคณาจารย์ สาขาทัศนศิลป์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง และสถาบันอื่น ๆ ซึ่งเป็นผู้ให้วิชาความรู้และประสบการณ์แก่ข้าพเจ้า

ขอให้ความดีงามและคุณค่าในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้ามีส่วนทำให้เกิดประโยชน์ต่อวงการศิลปะในปัจจุบัน

สำราญ มณีรัตน์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	I
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	II
กิตติกรรมประกาศ.....	III
สารบัญ.....	V
สารบัญภาพประกอบ.....	VI
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ประวัติความเป็นมา	1
1.2 แนวคิดสร้างสรรค์	2
1.3 วัตถุประสงค์การสร้างสรรค์	2
1.4 ขอบเขตการศึกษา	2
1.5 ขั้นตอนการสร้างสรรค์	3
1.6 วิธีการศึกษา	3
1.7 แหล่งข้อมูล.....	3
บทที่ 2 ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 สุรสิทธิ์ เสาว์คง	4
2.2 ไพรวลัย์ ดาเกลี้ยง.....	7
บทที่ 3 ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการสร้างสรรค์	10
3.1 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล	10
3.2 การทำผลงานภาพร่าง	12

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.3 กระบวนการสร้างสรรค์	15
3.4 ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์	17
บทที่ 4 วิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์	22
4.1 การวิเคราะห์ผลงาน	22
4.1.1 เรื่องราว (Subject)	22
4.1.2 เนื้อหา (Content)	22
4.2 วิเคราะห์ทัศนธาตุ	22
4.2.1 รูปทรง (Form)	23
4.2.2 สี (Colour)	24
4.2.3 น้ำหนัก (Tone)	24
4.2.4 พื้นผิว(Texture)	25
4.3 วิเคราะห์องค์ประกอบ	26
4.3.1 ความกลมกลืน (Harmony)	26
4.3.2 ความหลากหลาย(variety).....	27
4.3.3 ความสมดุล(Balance)	27
4.3.4 สัดส่วน (proportion).....	27
4.3.5 ความเป็นเด่น(Dominance).....	28
4.4 สรุปผลการวิเคราะห์	28
ภาพผลงานวิทยานิพนธ์.....	29
บทที่ 5 สรุปผลการสร้างสรรค์	34
บรรณานุกรม	36
ประวัติและการแสดงงานศิลปะ	37

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 ภาพผลงานของศิลปิน สุรสิทธิ์ เสาว์คง ความสงบ ปี 2539.....	4
2.2 ภาพผลงานของศิลปิน สุรสิทธิ์ เสาว์คง ความสงบ ปี 2539.....	5
2.3 ภาพผลงานของศิลปิน สุรสิทธิ์ เสาว์คง ความสงบปี 2522 1และ2.....	6
2.4 ภาพผลงานของศิลปิน ไพรวลัย ดาเกลี้ยง กาลเวลา.....	7
2.5 ภาพผลงานของศิลปิน ไพรวลัย ดาเกลี้ยง ความประทับใจ ศิลปกรรมในอดีต 1.....	8
2.6 ภาพผลงานของศิลปิน ไพรวลัย ดาเกลี้ยง กาลเวลา.....	8
3.1 ภาพถ่ายสถานที่จริง.....	11
3.2 ภาพร่าง ชุดที่ 1.....	12
3.3ภาพร่าง ชุดที่ 2.....	13
3.4ภาพร่างชุดที่ 3	14
3.5ภาพร่างชุดที่ 4	15
3.6ขั้นตอนการขึ้นรูป	16
3.7ชื่อผลงานอารยธรรมกับกาลเวลา 1	18
3.8.ชื่อผลงานอารยธรรมกับกาลเวลา 2.....	19
3.9.ชื่อผลงานอารยธรรมกับกาลเวลา 3	20
3.10ชื่อผลงานอารยธรรมกับกาลเวลา 4	21
4.1 การแสดงรายละเอียดของรูปทรง.....	23
4.2 การแสดงรายละเอียดของรูปทรง.....	23
4.3 การแสดงรายละเอียดของสี.....	24
4.4 การแสดงรายละเอียดของน้ำหนัก.....	25
4.5.การแสดงรายละเอียดของน้ำหนัก.....	25
4.6 การแสดงรายละเอียดของพื้นผิว.....	25
4.7แสดงลักษณะการจัดองค์ประกอบ.....	26
4.8รูปลักษณ์แห่งความศรัทธา 1 ในพ.ศ. 2551.....	30

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.9 รูปลักษณะแห่งความศรัทธา 2 ในพ.ศ. 2551	31
4.10 รูปลักษณะแห่งความศรัทธา 3 ในพ.ศ. 2551	32
4.11 รูปลักษณะแห่งความศรัทธา 4 ในพ.ศ. 2551	33

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการสร้างสรรค์

ศิลปกรรมที่สร้างขึ้นในพระพุทธศาสนาซึ่งรวมเรียกว่าพุทธศิลป์นั้น ได้มีการสร้างติดต่อกันมาหลายร้อยปีแล้ว ทั้งนี้เพราะพระพุทธศาสนาได้เป็นศาสนาประจำชาติไทยเป็นเวลานานช้านานนั่นเอง ด้วยเหตุนี้พุทธศิลป์ในประเทศไทยจึงมีจำนวนมากและจะอยู่ในวัดทั้งสิ้น เนื่องจากวัดเป็นจุดศูนย์กลางของพุทธศาสนิกชนในการประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและเป็นสถานที่ซึ่งพระภิกษุสงฆ์ใช้ในการทำสังฆกรรม

ศิลปกรรมที่สร้างขึ้นเนื่องในพระพุทธศาสนา อาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทด้วยกันคือ สถาปัตยกรรม ประติมากรรมและจิตรกรรม

สถาปัตยกรรม ได้แก่ สิ่งก่อสร้างต่าง ๆ คือ พระอุโบสถ พระวิหาร พระปราสาท พระเจดีย์ มณฑป หอไตร ศาลา กุฏิ เป็นต้น สิ่งก่อสร้างเหล่านี้มักจะใช้วัสดุที่คงทน เช่น อิฐ และศิลา (ยกเว้น ศาลา หอไตรและกุฏิ ซึ่งมักจะไม่ใช้ในการก่อสร้าง) และจะมีขนาด รูปแบบ ตลอดจนลวดลายประดับตกแต่งที่แตกต่างกันไปตามความนิยมในแต่ละสมัย

งานประติมากรรมเนื่องในพระพุทธศาสนาที่สำคัญ ได้แก่ พระพุทธรูป ทั้งที่แกะสลักจากวัสดุต่าง ๆ ปั้นด้วยปูน ดินเผาหรือหล่อด้วยโลหะชนิดต่าง ๆ โดยพระพุทธรูปดังกล่าวจะประดิษฐานอยู่ในพระอุโบสถและพระวิหาร ซึ่งพระพุทธรูปเหล่านี้ย่อมมีลักษณะ รูปทรงแตกต่างกันไปตามคตินิยมและสกุลช่างแต่ละสมัย ซึ่งแต่เดิมนั้นพระพุทธศาสนาไม่ได้มีรูปเคารพ หรือพระพุทธรูปแต่อย่างใด และศาสนาพราหมณ์หรือฮินดูที่มีมาก่อนศาสนาพุทธก็ยังไม่มียุโรปที่เป็นเทวรูป เช่นกัน

พอหลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานไปแล้วผู้ที่เลื่อมใสในพุทธศาสนาต้องการที่รำลึกนึกถึงหรือเพื่อให้เป็นสัญลักษณ์ขององค์ศาสดาจึงได้มีการสร้างพระพุทธรูปกันขึ้นมา ซึ่งพระพุทธรูปต่าง ๆ ยังเกิดมาจากความคิดที่จะรวบรวมเรื่องราวในพุทธประวัติเอาไว้ด้วยกัน และในปางต่าง ๆ ก็จะเป็นเรื่องราวที่ต่อเนื่องกัน

ด้วยเหตุนี้ชาวพุทธศาสนิกชนจึงมีความเชื่อว่าพระพุทธรูปปางต่าง ๆ นั้นสามารถช่วยเสริมสิริมงคลให้กับชีวิตได้ ไม่ว่าจะเป็นการกราบไหว้บูชาพระประจำวันเกิด (พระชะตาวัน) พระประจำเดือนเกิด (พระชะตาเดือน) หรือพระประจำปีเกิด (พระชะตาปี)

นอกจากนั้นก็มียานแกะสลักลวดลายต่าง ๆ เพื่อประดับ โบสถ์วิหาร ใ้ห้องคามเช่นกัน ส่วนงานจิตรกรรมในวัดมักจะทำประดับผนังหรือเพดานในพระอุโบสถ พระวิหาร พระเจดีย์ พระปราสาท หรือศาลา และรอบ ๆ ระเบียงวัด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น พุทธประวัติและชาดก (พระชาติในอดีตของพระพุทธองค์)

จากการที่ข้าพเจ้าเป็นพุทธศาสนิกชนคนหนึ่งซึ่งมีความใกล้ชิดกับวัดมาตั้งแต่เด็กจนกระทั่งเติบโต ได้ซึมซับเอาศิลปกรรมในการพุทธศาสนาที่เห็นอยู่เป็นประจำทั้งในด้านจิตรกรรม ประติมากรรม และงานพุทธศิลป์ ตามสถานที่ต่าง ๆ อันเป็นที่รวมของศิลปะที่ทรงคุณค่า ไม่ว่าจะเป็นวัด โบราณสถาน พิพิธภัณฑสถานและในเอกสาร ทำให้ข้าพเจ้าเกิดความประทับใจในรูป ลักษณ์ รูปทรง ความงามของพระพุทธรูปลวดลายประดับตกแต่งบนรูปทรงและสีสันทันที่แต่งแต้มบนวัตถุ ความประณีตละเอียดอ่อนในการประดิษฐ์และสร้างสรรค์รูปทรงของศิลปกรรมเหล่านี้ ล้วนแสดงให้เห็นถึงพลังแห่งการสร้างสรรค์ของช่างไทยโบราณ นอกจากความประณีตของรูปทรงต่าง ๆ ดังกล่าวแล้ว ข้าพเจ้ายังเกิดความประทับใจในเนื้อหา สาระ เรื่องราว คติ คำสอน ความเชื่อและปรัชญา ที่ถูกสอดแทรกไว้ในงานศิลปกรรมเหล่านี้ภายใต้หัวข้อเรื่องรูปลักษณ์แห่งความศรัทธา ในพุทธศาสนาด้านหนึ่งต้องการที่จะฟื้นฟูทางจิตใจและถ่ายทอดความดีงามสู่คนรุ่นหนุ่มสาวและเยาวชนให้กลับระลึกได้ถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมอันทรงคุณค่าและช่วยกันรักษาไว้เพื่อการชื่นชมของคนรุ่นต่อไป

1.2 แนวความคิดสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานชุด “รูปลักษณ์แห่งความศรัทธาในพุทธศาสนา” นี้ข้าพเจ้าต้องการแสดงออกถึงความรู้สึกเกี่ยวกับ ศิลปกรรม ศิลปวัตถุ และงานพุทธศิลป์ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาที่มีมาแต่อดีตล้วนมีคุณค่าทางความงาม โดยเฉพาะลักษณะของรูปทรงและสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้น เพื่อประดับตกแต่งสถานที่ภายในพุทธศาสนาด้วยแรงศรัทธาแล้วยังรวมไปถึงเนื้อหาสาระความรู้ คติ คำสอน และปรัชญาต่าง ๆ ที่ได้ถูก สอดแทรกไว้ในงานพุทธศิลป์เหล่านี้ประกอบกับสภาพแวดล้อม และบรรยากาศแห่งความเจียมสงบก่อให้เกิดความประทับใจต่อข้าพเจ้าและกลายเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมที่แสดงออกด้วยรูปทรงและรูปลักษณ์ของความงามจากศิลปกรรมและงานพุทธศิลป์ผสมผสานบรรยากาศและสีสันทันที่เป็นเฉพาะตนเพื่อเป็นสื่อแสดงความงามของรูปลักษณ์แห่งความศรัทธาในพุทธศาสนา

1.3 วัตถุประสงค์ของการสร้างสรรค์

- 1.3.1 เพื่อนำข้อมูลในการค้นคว้าเข้าสู่การสร้างสรรค์ศิลปกรรมในรูปแบบของงานจิตรกรรม
- 1.3.2 เพื่อค้นหาแนวทางเฉพาะส่วนตัวเพื่อพัฒนาผลงานให้ก้าวสู่ระดับสากล
- 1.3.3 เพื่อสะท้อนจิต วิญญาณความเป็นไทยผ่านทางผลงานศิลปกรรม

1.4 ขอบเขตการศึกษา

- 1.4.1 เนื้อหาใช้ความรู้สึกศรัทธาและประทับใจในรูปทรงของศิลปกรรมในพุทธศาสนา ได้แก่ สถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรมและลวดลายต่าง ๆ ที่มีอยู่ในงานพุทธศิลป์
- 1.4.2 แนวทางการสร้างสรรค์ เป็นลักษณะงานจิตรกรรมแนวเหมือนจริง

1.4.3 กรรมวิธีการสร้างสรรค์ เทคนิคจิตรกรรมบนระนาบ 2 มิติ

1.4.4 จำนวนผลงานจิตรกรรม 4 ชิ้น

1.5 ขั้นตอนการสร้างสรรค์

1.5.1 ออกศึกษาในสภาพแวดล้อมจริง โดยออกสำรวจพื้นที่ในเชิงวิจัย ทำการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ ถ่ายภาพ และนำภาพเข้าสู่การสร้างสรรค์ศิลปะ ข้าพเจ้าออกศึกษาพื้นที่วัดต่างๆ ในจังหวัด กรุงเทพมหานคร พระนครศรีอยุธยา สุโขทัย

1.5.2 ออกศึกษาโดยการเดินทางในประเทศเพื่อนบ้าน เช่น สาธารณรัฐ ประชาธิปไตยประชาชนลาว ณ วัดเชียงทอง วัดศรีสะเกศ วัดพระแก้ว และถ้ำดั่ง ในหลวงพระบาง เป็นการค้นหาประสบการณ์ทางความคิดที่มีต่อวัฒนธรรมความเชื่อในพุทธศาสนาและรวบรวมข้อมูลนั้นเข้าสู่กระบวนการสร้างสรรค์ในอันดับต่อไป

1.6 วิธีการศึกษา

1.6.1 ศึกษา ค้นคว้า ข้อมูลจากสถานที่จริงทั้งในประเทศและต่างประเทศ

1.6.2 ศึกษาจากผลงานของ ศิลปินแนวเหมือนจริง

1.6.3 นำข้อมูลวิเคราะห์และสร้างเป็นแบบร่างตามจินตนาการ

1.6.4 ปฏิบัติงานสร้างสรรค์โดยนำแบบร่างมาขยาย และเพิ่มเติมรายละเอียด

1.7 แหล่งข้อมูล

1.7.1 ประสบการณ์ตรงจากการลงพื้นที่จริง

1.7.2 ห้องสมุด คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าคุณทหารลาดกระบัง

1.7.3 หนังสือ วิวัฒนาการพุทธสถานไทย กรมศิลปากร

1.7.4 หนังสือ พุทธศิลป์ สุโขทัย สวณ รอดบุญ

1.7.5 หนังสือ ปางพระพุทธรูป เสริมมงคล สร้างบารมี ชีวิตมีสุข อติเทพ เทวินทร์

บทที่ 2

ศิลปกรรมที่เกี่ยวข้อง

การสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่อง รูปสัญลักษณ์แห่งความศรัทธาในพุทธศาสนา มุ่งแสดง ความรู้สึกรักของตนเองและค้นหาวิธีการสร้างสรรค์เฉพาะตน ที่เน้นการศึกษา ในแนว รูปธรรม (Academy) หมายถึงผลงานที่แสดงออกยังต้องอาศัยรูปทรง และสื่อที่มีจริงที่มีที่มาที่ไป จากสิ่งแวดล้อมทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็น สิ่งแวดล้อมที่มองเห็นในทางพุทธศาสนาได้แก่ รูปทรงของพระพุทธรูปปางต่าง ๆ โครงสร้างทางสถาปัตยกรรม ลวดลายจากงานจิตรกรรม ฝาผนัง สี และพื้นผิว ส่วนสิ่งแวดล้อมที่มองเห็นได้แก่ ความเชื่อ ความศรัทธา วัฒนธรรม ความดี งาม บวกกับการได้อิทธิพลบางส่วนจากศิลปินหลายท่านบางประการมาขยาย ความคิด ของ ข้าพเจ้าในแต่ละแง่มุมและบางเทคนิควิธีการมาเป็นต้นแบบในการสร้างสรรค์

2.1 ศิลปิน สุรสิทธิ์ เสาว์คง

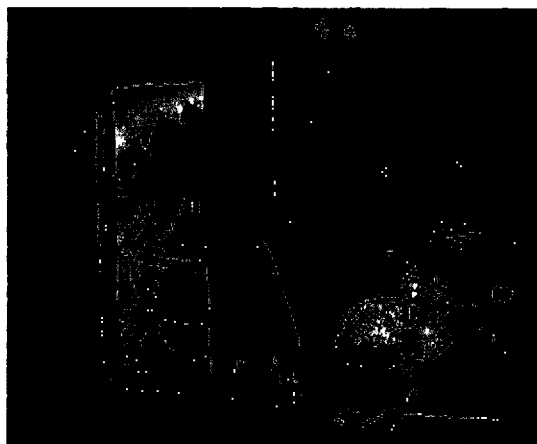
ภาพที่ 2.1 ภาพผลงานของศิลปิน สุรสิทธิ์ เสาว์คง ความสงบ ปี 2539

ภาพที่ 2.2 ภาพผลงานของศิลปิน สุรสิทธิ์ เสาว์คง ความสงบ ปี 2539

ในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปิน สุรสิทธิ์ เสาว์คง มีพื้นฐานในการสร้างงานแบบเหมือนจริงตั้งแต่เดิมนับเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับผู้ที่จะสร้างงานศิลปะ เพราะถ้าเข้าใจถึงแก่นแท้ของโครงสร้างในรูปทรงต่าง ๆ เพียงพอ แก่การคาดเดา หรือคำนวณถึง โครงสร้างของสิ่งอื่นที่ปรากฏอยู่ต่อหน้าได้จะเป็นส่วนได้เปรียบสำหรับผู้ที่มีพื้นฐานในรูปแบบเหมือนจริงที่ศิลปินเขียนลวดลายต่างๆ ภายในวัดซึ่งมีแบบอย่างศิลปะล้านนา มักครุ่นคิดอยู่เสมอว่าสิ่งซึ่งศิลปินล้านนาสร้างออกมาด้วยฝีมือ ความวิริยะอุตสาหะบวกกับความรู้ลึกในจินตนาการอันล้ำลึก จนกระทั่งเนรมิตงาน จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม ที่เต็มไปด้วยจิตและวิญญาณที่เปี่ยมอันด้วยศรัทธา

ศิลปินจึงมีความคิดที่จะสร้างสรรค์ผลงานให้เกิดความรู้สึกที่เปรียบประหนึ่งถอดจิตวิญญาณต่อเนื่องจากโบราณจารย์ เพื่อทดแทนความศรัทธาที่สูญสลายไปจากการกัศกร้อนของกาลเวลางานจิตรกรรมของ สุรสิทธิ์ เสาว์คง จึงเปรียบเสมือนการจำลองบรรยากาศของวัดซึ่งให้ความสุข สงบ ร่มเย็น อบอุ่น ด้วยพลังรูปภาพของความศรัทธาต่อพุทธศาสนาและคำนึงถึงกลยุทธ์และแนวทางในการค้นหาสัจธรรมซึ่งเกิดจากเบื้องลึกในจิตวิญญาณของตัวศิลปิน เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ฝึกฝนในการสร้างผลงานศิลปะให้มีความเชื่อมั่นในพลังจิตของตน

ภาพที่ 2.3 ภาพผลงานของศิลปิน สุรสิทธิ์ เสาวัง
 ผลงาน ความสงบ ปี 2522 1-2
 ขนาด 150x120 ซม.
 เทคนิค สีน้ำมัน

ลักษณะของแสงจากภายในจะแผ่กระจายทั่วทุกทิศ ส่วนแสงจากภายนอกซึ่งเป็นแสงจากธรรมชาติ มีกรอบของช่องแสง บังคับให้อยู่ในรูปของสี่เหลี่ยมจึงทำให้ลำแสงพวยพุ่งเป็นทางยาว พาดตามองศาของตำแหน่งดวงอาทิตย์เส้นผ่าศูนย์กลางของลำแสงอยู่ที่การพาดผ่านผนังด้านหลัง ทำให้เกิด ความสว่างมากน้อยตามจังหวะของเรื่องราวขององค์พระพุทธรูปในลักษณะปางต่าง ๆ

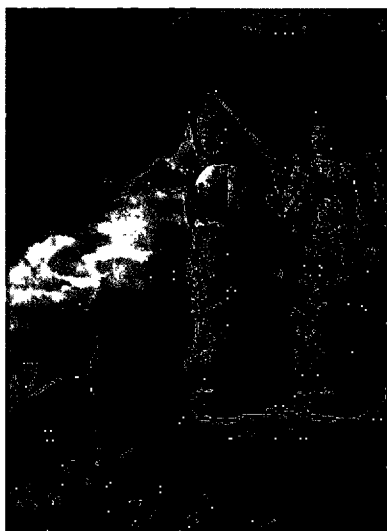
2.2 ศิลปิน ไพรวลัย ดาเกลี้ยง

ภาพที่ 2.4 ศิลปิน ไพรวลัย ดาเกลี้ยง
ชื่อผลงาน กาลเวลา
เทคนิค สีอะคริลิคบนผ้าใบ

เป็นผลงานจิตรกรรมที่เสนอเนื้อหาสาระถึงความสะอาด สว่าง สงบ อันเป็นลักษณะสำนึกนิยม ของธรรมะในคติทางพระพุทธศาสนา ด้วยสารถะแห่งทัศนศิลป์อย่างแท้จริง

ศิลปินผู้นี้มีต้นกำเนิดมาจาก ทักษะ ฝีมือ ความสามารถที่สูงสุดและเจตนาารมณ์อันมุ่งมั่นตลอดจนพุทธปัญญาของศิลปิน เป็นการนำเสนอในลักษณะความเหมือนจริงแบบพื้นๆ ธรรมดา หรือว่าแบบสร้างสรรค์ที่มีอัตลักษณ์เฉพาะตัว

ภาพที่ 2.5 ชื่อศิลปิน ไพรวลัย ดาเกลี้ยง
ชื่อผลงาน ความประทับใจศิลปกรรมในอดีต 1
ขนาด 125 x 170 ซม.
เทคนิค สีอะคริลิก
พ.ศ. 2529

ภาพที่ 2.6 ชื่อศิลปิน ไพรวลัย ดาเกลี้ยง
ชื่อผลงาน กาลเวลา
เทคนิค สีอะคริลิก
พ.ศ. 2529

ผลงานที่ชื่อ “อดีตกาล” หรือ “ความทรงจำในอดีต” ไพรวลัย ได้เลือกเรื่องราวที่ผูกพันกับความรู้สึกของคนไทยมาแสดง เขาเลือกบรรยากาศที่สงบเงียบ ความวิเวกผู้เฒ่า จุดสำคัญคือการให้ความสำคัญของแสงสว่างที่พาดผ่านความสลัวสว่างที่พาดผ่านความสลัวลงในปริมาณพื้นที่น้อย ๆ ซึ่งจุดนี้ถือว่าก่อแรงกระทบใจได้อย่างรุนแรง

ข้าพเจ้าได้รับอิทธิพลในส่วนของ การสร้างองค์ประกอบภายในคือบรรยากาศในส่วนของห้องโถง โบสถ์ แต่เปลี่ยนวิธีการมองคือมองจากล่างไปข้างบนและมองแบบย้อนแสง ลักษณะของบานประตูหน้าต่างที่เปิดไว้ทำให้แสงส่องสว่างจากภายนอกเข้ามากระทบบานประตูผนัง และพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ภายในทำให้เกิดแสงเงาตกกระทบใกล้เคียงกับความเป็นจริงของวัตถุและเน้นสีในโทนร้อนเข้าไปในแสงทำให้วัตถุเป็นพระพุทธรูปเกิดเนื้อหาและความน่าสนใจในงานมากขึ้นแสงที่นำมาใช้งานส่วนใหญ่จะเป็นแสงที่เกิดขึ้นตามความจริง และแสงที่สมมุติขึ้นจากจินตนาการจากหลายทิศทาง

ในการสร้างภาพนั้นข้าพเจ้าอาศัยโครงสร้างภายในโบสถ์เป็นหลักในการแสดงออกจึงจัดองค์ประกอบของให้เห็นแง่มุมซึ่งมีรูปทรงของพระพุทธรูปประดิษฐานอยู่หลายองค์ที่จะซ้อนกันและขนาดที่แตกต่างกันส่วนประกอบของสถาปัตยกรรม เช่น หน้าต่าง บานประตู เสา ประดับตกแต่งด้วยลวดลาย จิตรกรรมฝาผนังที่ดูเรื่องราวไม่ชัดเจน

จากอิทธิพลข้างต้นนำมาผสมผสานเข้าสู่การทำงานสร้างสรรค์ ผลงานที่ถ่ายทอดออกมาได้ความรู้สึกตรงตามความต้องการเป็นอย่างยิ่ง

ภาพที่3.1 ภาพถ่ายสถานที่

บทที่ 3

ขั้นตอนและวิธีการดำเนินการสร้างสรรค์

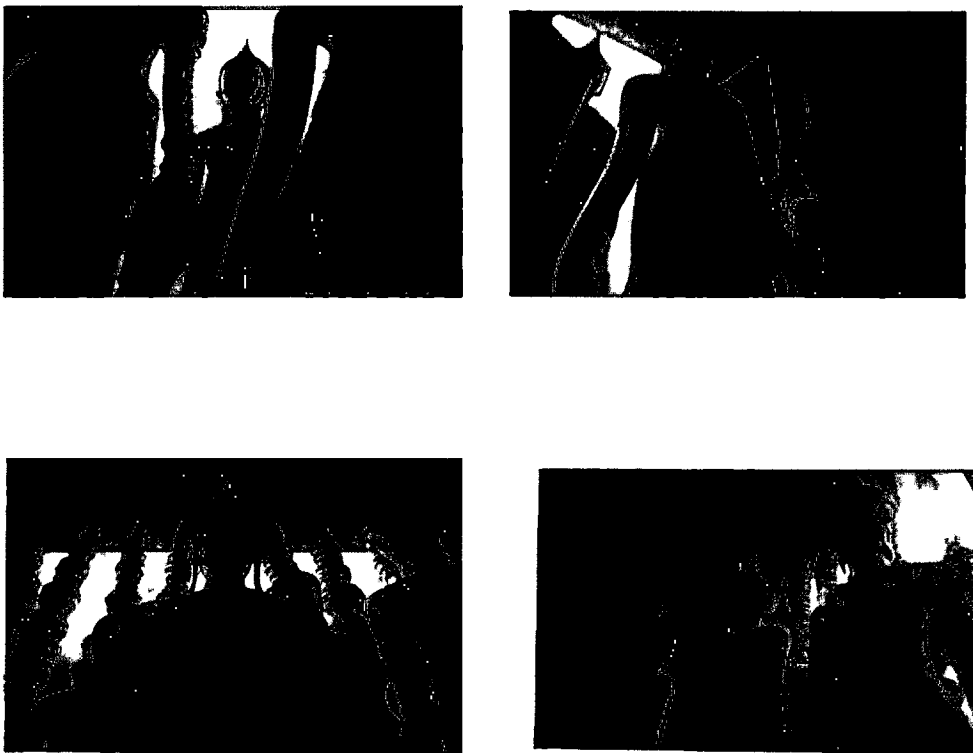
ในการค้นคว้าสร้างสรรค์ผลงานวิทยานิพนธ์ของข้าพเจ้าชุดนี้เกิดจากความผูกพันและประสบการณ์ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับวัดตั้งแต่เด็ก ทำให้เกิดทัศนคติและความเชื่อที่มีต่อศาสนาพุทธ ผลงานข้าพเจ้าจึงเป็นการนำเอาความประทับใจในบรรยากาศโครงสร้างรูปทรงที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาที่คุ้นเคยมาจัดองค์ประกอบในแนวเหมือนจริง

3.1 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลเป็นแรงบันดาลใจในการทำงานศิลปะ นอกจากข้อมูลจากตำราทางศิลปะข้อมูลทางวิชาการภาพถ่ายศิลปกรรมในนิตยสารต่าง ๆ แล้วแรงบันดาลใจการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะของข้าพเจ้าเกิดจากความประทับใจในการพบเห็นและสัมผัสกับสภาพแวดล้อมของศิลปกรรมเนื้อหาสาระที่มีอยู่ในงานตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อที่จะถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกเหล่านั้นออกมาสู่ผลงานศิลปะจึงจำเป็นต้องเดินทางไปศึกษาข้อมูล และเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ โดยการทำแบบร่างและการถ่ายภาพในสถานที่จริงเป็นส่วนใหญ่ การทำงานแต่ละครั้งได้ใช้องค์ประกอบเหล่านี้สร้างเป็นผลงานด้วยความต้องการที่จะทำให้งานดูนิ่งสงบ น่าศรัทธา ตามที่ได้ไปศึกษาข้อมูลจากสถานที่จริงมาส่วนใหญ่รูปทรงต่าง ๆ ที่ได้ไปนำมาศึกษาจะมีอยู่ในสถานที่นั้นๆ จริง หลังจากนั้นจะลดรายละเอียดที่มีความสำคัญน้อยที่สุดออก เพื่อให้ได้รูปทรงที่ง่ายต่อการปฏิบัติงานจริง บรรยากาศในภาพผลงานจะได้มาจากการถ่ายภาพในสถานที่ซึ่งในบรรยากาศของแสงซึ่งเป็นสีเหลืองไปกระทบกับวัตถุเกิดแสงเงาที่คมชัดจากภาพถ่ายผสมผสานกับภาพลักษณะที่มองเห็นและสอดคล้องอารมณ์ความรู้สึกที่ก่อตัวขึ้นในจิตใจที่มีต่อวัตถุที่เห็นเบื้องหน้าจึงได้ถ่ายทอดจินตนาการออกมาโดยอาศัยรูปทรงที่ได้สร้างสรรค์ขึ้นบวกกับความเป็นจริงที่พบเห็น

หลังจากหาข้อมูลแล้วจะทำการวิเคราะห์ รูปทรง มุมมอง และจัดองค์ประกอบขึ้นใหม่ แล้วคัดเลือกข้อมูลให้เหมาะสมสอดคล้องกับแนวเรื่องแนวคิดของวิทยานิพนธ์จากนั้นทำแบบร่าง โครงสร้างโดยรวมของภาพเป็นเส้นเพื่อกำหนดองค์ประกอบของรูปทรงภายในเช่นรูปทรงของ พระพุทธรูปปางต่าง ๆ ที่มีขนาดแตกต่างกันหลังจากนั้นเป็นการทำแบบร่างโดยใช้สีให้ได้ตาม ต้องการ แล้วนำแบบร่างที่สมบูรณ์ในระดับหนึ่ง มาวิเคราะห์ ปรึกษาและฟังคำวิจารณ์จากอาจารย์ ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ถึงความเป็นไปในการปฏิบัติงานในแต่ละขั้นตอน

3.2 การทำผลงานภาพร่าง

ภาพที่3.2 ภาพร่างชุดที่ 1

ในภาพร่างชุดนี้ข้าพเจ้าได้ทำการสร้างสรรค์ผลงานสเก็ตซ์ในมุมมองแบบจากล่างไปหาบน จากการมองที่ย้อนแสง มีรูปพระพุทธรูปปางเปิดโลกเป็นประธานอยู่ตรงกลางของภาพและมี พระพุทธรูปปางห้ามสมุทรองค์เล็กอยู่ทางด้านข้าง ในภาพยังไปประกอบด้วยดอกไม้ที่แทนใน เรื่องของการสักการบูชาที่ลอยอยู่ในอากาศรอบๆองค์พระพุทธรูป

จากการที่ได้ผ่านการพิจารณา จากคณาจารย์ ข้าพเจ้าได้นำผลงานชิ้นที่ 2 มาขยายเป็นผลงาน จริงเพราะในภาพนั้นมีความลงตัวมากที่สุดทั้งมุมมอง เส้นนำสายตา และองค์ประกอบที่มีจุดเด่น และมีดอกไม้ในระยะหน้าและหลังทำให้เกิดมิติมากขึ้น ส่วนภาพที่ 1 3 และ 4 มีปัญหาในเรื่องของ การจัดภาพที่ดูใกล้เคียงกันทำให้ทั้ง 3 ชิ้นไม่แตกต่างกัน

ภาพที่ 3.3 ภาพร่างชุดที่ 2

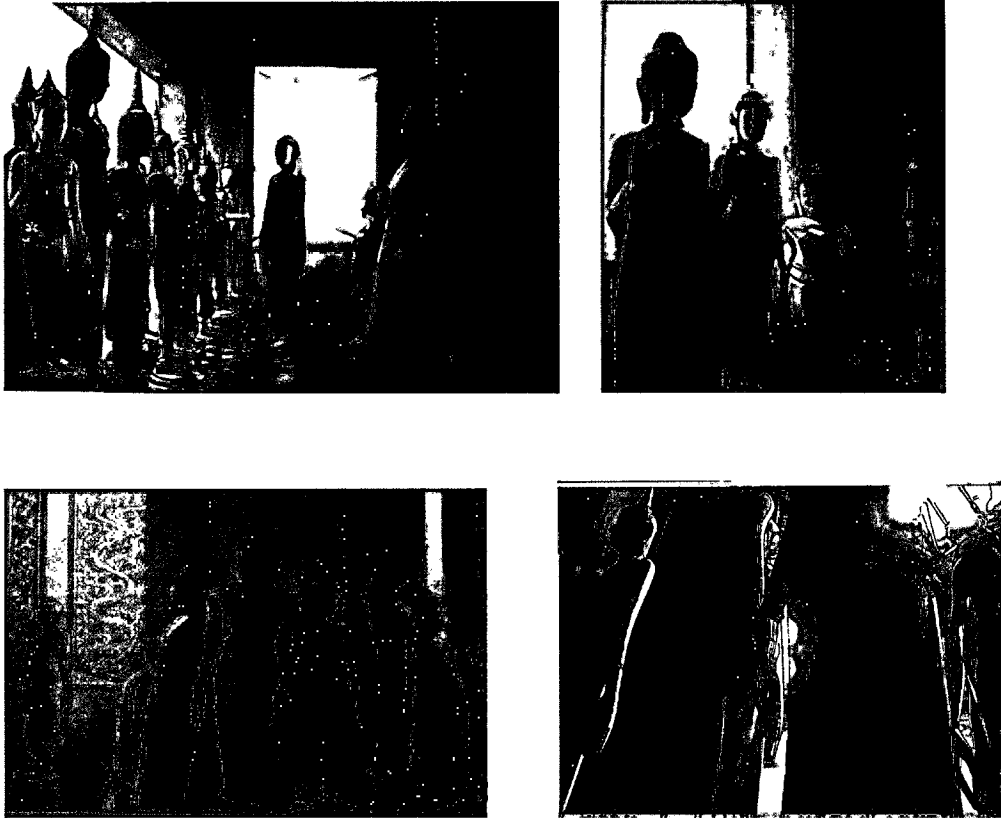
ข้าพเจ้าได้ถ่ายภาพข้อมูลจากสถานที่จริงในวัดวิชุล หลวงพระบางในประเทศลาวซึ่งได้ทั้งบรรยากาศ ทั้งสถานที่ และสภาพแวดล้อมที่ดูแล้วลึกซึ้ง ศักดิ์สิทธิ์ ของโบราณวัตถุอันเก่าแก่ที่ชวนให้รู้สึกถึงบรรยากาศที่น่าเคารพเลื่อมใส ข้าพเจ้าได้กำหนดแสงที่ส่องผ่านบานประตูหน้าต่างเข้ามากระทบกับรูปทรงของพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ภายในโบสถ์ทั้งที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ ให้เกิดความน่าสนใจทั้ง 4 รูป มีแสงที่สว่างจ้า แสงที่สว่างนุ่มนวล และแสงที่คมชัด มีการใช้แสงที่กำหนดขึ้นเองตามความรู้สึกจินตนาการ ผสมผสานกับแสงเงาแห่งความเป็นจริง ซึ่งก่อให้เกิดบรรยากาศที่สร้างมิติที่ซับซ้อนมากขึ้น

ภาพร่างในชุดที่ 2 ภาพที่ 1 ข้าพเจ้าได้มีการพัฒนาจากชุดแรกขึ้นคือการสร้างแสงสว่างจากธรรมชาติที่ผ่านเข้ามาจากทางประตูหน้าต่าง มากระทบรูปทรงของพระพุทธรูปให้มีความคมชัดและกระจายเป็นจุด ๆ ส่วนในเงามืดก็ใช้สีโทนเย็นเข้าไปช่วยแทนสีคำจึงทำให้ภายในเงามืด มีเนื้อหาเรื่องราวมากขึ้น ในส่วนของผนังมีการเพิ่มงานจิตรกรรมฝาผนังเข้าไปบางส่วน ซึ่งช่วยแก้ปัญหาผนังมืดจนเกินไปได้ในระดับหนึ่ง

ภาพที่ 3.4 ภาพร่างชุดที่ 3

ในชุดที่ 3 ภาพที่ 2 ข้าพเจ้าได้ทำการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาผลงานจากชิ้นที่ 1 และ 2 ด้านมุมมองที่ให้เห็นในแบบปกติและจัดวางรูทรงของพระพุทธรูปให้มีจำนวนมากขึ้นควบคู่ไปกับบรรยากาศในการจัดของสถานที่แสงเงาที่ชัดเจนมากขึ้นลดส่วนที่อยู่ในเงามืดให้น้อยลงไปเพิ่มรูปทรงเข้าไปแต่จะไม่ให้ชัดเจนเท่ากับในส่วนที่อยู่ในแสงสว่าง เน้นสีโทนร้อนเข้าไปในส่วนที่เป็นแสงทั้งสี เหลือง ส้ม แดง และน้ำตาลให้ดูน่าสนใจและการขยายทำให้รูปทรงภายในมีความกลม มากขึ้น สภาพแวดล้อมที่แสงสว่างเข้ามาภายในข้าพเจ้าต้องการจะสร้างให้มีบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติมากขึ้น

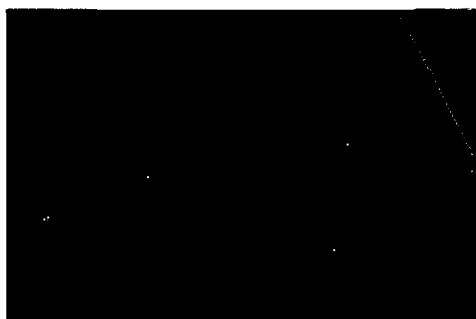
ภาพที่3.5 ภาพร่างชุดที่ 4

ภาพร่างชุดที่ 4 ข้าพเจ้าได้ทำการพัฒนามุมมองในการถ่ายทอดจากสถานที่ในหลายแห่งด้วยกัน จาก วัดในอยุธยา ในกรุงเทพฯ แทบธนบุรี รวมถึงวัดในหลวงพระบาง โคนในแต่ละสถานที่มีการจัดวางพระพุทธรูปหรือปางของพระพุทธรูปที่แตกต่างกัน ตามสถานะ และความเชื่อแต่ละท้องถิ่นของตน โดยข้าพเจ้านำภาพร่างชิ้นนี้ มาขยายเป็นผลงานจริงโดยพยายามแสดงให้เห็นถึงมุมมองกว้างของภายใน โบสถ์และวิหารที่ข้าพเจ้าสร้างขึ้นรวมถึงรูปทรงของพระพุทธรูปที่ซับซ้อนกันในจำนวนมาก ทำให้เกิดแสงเงาของพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ที่ซ้อนกันกลายเป็นความงดงามในอีกแบบหนึ่งของการมองแต่ก็ยังคงมุมมองในแบบย้อนแสงเช่นเดิมในภาพร่างชุดนี้ ข้าพเจ้าได้ลดโทนสี เขียว น้ำเงิน ให้น้อยลงและเพิ่มสีใน โทนน้ำตาล เหลือง ส้ม แสงให้มากขึ้น เพื่อให้บรรยากาศของภายในมีสงบและอบอุ่นจากแสงที่ส่องผ่านพระพุทธรูปเข้ามาสู่แสงที่อยู่ภายใน

3.3 กระบวนการสร้างสรรค์

- นำแบบร่างที่สมบูรณ์พอที่จะสื่อความหมายตามแนวคิดที่ได้ปรึกษาและฟังคำวิจารณ์จาก อาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์มาปฏิบัติงานจริง การปฏิบัติงานแต่ละครั้งมิได้ยึดถือแนวทางของแบบร่างทั้งหมดแต่จะมีการแก้ไขปรับปรุงในส่วนต่าง ๆ บ้างตามเหมาะสม
- ขั้นตอนต่อไปคือนำแบบร่างมาขยายจริงบน CANVAS หรือพื้นผ้าใบที่รองพื้นด้วยโทนสีเทา เริ่มร่างภาพด้วยดินสอ เพื่อกำหนดรูปทรงตามตำแหน่งเพื่อให้ใกล้เคียงกับแบบร่าง

- เมื่อร่างภาพขยายลงบนพื้นผ้าใบเรียบร้อยแล้ว ใช้เทคนิคศิลปะครีติกในการถ่ายทอดผลงานในแบบเหมือนจริงบวกการสร้างสรรค์ใช้ลักษณะการระบายสีชั้นแรกในโทนขาวดำทั้งภาพก่อนเพื่อที่จะสร้างน้ำหนักแสงเงาของรูปทรงให้ได้ปริมาตรและระยะใกล้ไกลต้นลึกของภาพให้เด่นในลักษณะแสงจัดเงาจัดบนรูปทรง เช่น มุมของเสาจากสถาปัตยกรรมภายในโบสถ์ วิหาร รูปทรงของพระพุทธรูปในมุมมองแบบย้อนแสง

ภาพที่3.6 ขั้นตอนการขึ้นรูป

- จากนั้นก็จะเพิ่มสีโทนร้อน เช่น เหลือง ส้ม แดง น้ำตาล เข้าไปในส่วนที่เป็นแสงระบายทับลงไปบนน้ำหนักของสีเทาที่ขึ้นรูปไว้ในชั้นแรก เพิ่มสีโทนเย็นลงไปในส่วนที่เป็นน้ำหนักเดิมและเงาเช่นสีเขียว น้ำเงิน ม่วง มีการเน้นรายละเอียดในส่วนที่ถูกแสงสว่างที่พาดอยู่บนรูปทรง ของพระพุทธรูปเพื่อให้เกิด ความน่าสนใจ การเขียนด้วยวิธีชั้นแรกด้วยสี เทา ดำ และทับด้วยโทนสีร้อนและเย็นจะทำให้สีภายในงานมีความเข้มข้นมากขึ้น และเป็นการคุมน้ำหนักของโทนสีในเวลาเดียวกัน
- ในการสร้างสรรค์ในวิธีการเทคนิคที่กล่าวมาจึงแสดงออกได้ถึง บรรยากาศ อารมณ์ความรู้สึก สงบ ซ่อนเร้น ของรูปทรง แห่งความศรัทธาซึ่งเป็นการประทับใจของข้าพเจ้าในสภาพแวดล้อมดังกล่าว

3.4 ผลงานระยะก่อนวิทยานิพนธ์

การนำเสนอการสร้างสรรค์งานมีลักษณะเฉพาะตัวในรูปแบบเหมือนจริงที่ใช้รูปทรงที่อ้างอิงได้จากงานศิลปกรรมในทางพุทธศาสนาผสมผสานกับบรรยากาศของจินตนาการและแสง สี เงา ที่เป็นจริงสร้างขึ้นตามความรู้สึกในบทนี้ยังนำเสนอผลงานก่อนวิทยานิพนธ์ที่ชี้ให้เห็นถึงพัฒนาการในการสร้างสรรค์ผลงาน แนวคิด พัฒนาการและเปลี่ยนแปลง รูปแบบ เทคนิควิธีการ จนนำไปสู่วิทยานิพนธ์ที่สมบูรณ์ในที่สุด

กระบวนการสร้างสรรค์งานก่อนวิทยานิพนธ์ชุดนี้เริ่มจากความประทับใจในรูปทรงของประติมากรรมภายในโบราณสถานรวมถึงสถาปัตยกรรมภายใต้บรรยากาศที่สดใสของแสงเงาที่ถูกสร้างขึ้นและผสมผสานกับความเป็นจริงในมุมมองแบบ LANDSCAPE ซึ่งมีเรื่องของระยะเป็นตัวนำสายตาและโทนสีที่สดใส จากการสร้างสรรค์ในวิธีการที่กล่าวมาจึงแสดงได้ถึงความรู้สึก ความงาม ตลอดจนบรรยากาศที่สะท้อนอารยธรรมของมนุษย์ในอดีตโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแสดงถึงพลังศรัทธาที่มีต่ออารยธรรมทางพุทธศาสนา

ภาพผลงานก่อนวิทยานิพนธ์

ภาพที่ 3.7

ชื่อ ผลงาน อารยธรรมกับกาลเวลา 1

ขนาด 150x190 ซม.

เทคนิค สีอะคริลิก

พ.ศ 2551

ภาพที่ 3.8 ชื่อ ผลงาน อารยธรรมกับกาลเวลา 2
ขนาด 150x190 ซม.
เทคนิค สีอะคริลิก
พ.ศ 2551

ภาพที่ 3.9

ชื่อ ผลงาน อารยธรรมกับกาลเวลา 3

ขนาด 150x175 ซม.

เทคนิค สีอะคริลิก

พ.ศ 2551

ภาพที่3.10 ชื่อ ผลงาน อารยธรรมกับกาลเวลา 4
ขนาด 150x210 ซม.
เทคนิค สีอะคริลิก
พ.ศ 2551

บทที่ 4

วิเคราะห์การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะนิพนธ์

จากการสร้างสรรค์งานวิทยานิพนธ์ในหัวข้อเรื่องรูปสัญลักษณ์แห่งความศรัทธาในพุทธศาสนา ซึ่งเป็นผลงานจิตรกรรมที่แสดงออกถึงความประทับใจในรูปสัญลักษณ์และบรรยากาศภายในวัดซึ่งมีเทคนิควิธีการที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันการวิเคราะห์ผลงานดังกล่าวสามารถแบ่งออกได้เป็นหัวข้อดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ผลงานเนื้อหาเรื่องราว

4.1.1 เรื่องราว (Subject) เป็นสิ่งที่นำมาให้เป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างรูปทรงเพื่อแสดงความรู้สึกนึกคิดตามแนวและความนึกคิดภายในซึ่งเรื่องราวในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมนี้ จะเป็นความรู้สึกที่มีต่อคุณค่าของความงามขององค์พระพุทธรูปและสัญลักษณ์ของศิลปกรรมในทางพุทธศาสนา ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดในการถ่ายทอดรูปทรงเพื่อแสดงเรื่องราวดังกล่าว

4.1.2 เนื้อหา (Content) คือทุกสิ่งทีแสดงออกในงานศิลปะจะแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ เนื้อหาภายนอกและเนื้อหาภายใน เนื้อหาภายนอกคือ ส่วนที่แสดงความรู้สึกตามแนวเรื่องได้แก่คุณค่าของตัวรูปสัญลักษณ์และลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา ส่วนเนื้อหาภายในจะเป็นความงามความประสาณกลมกลืนของรูปทรง เส้นสี ปริมาตร ในสัดส่วนและจังหวะที่สอดคล้องสัมพันธ์กับแนวเรื่อง ลักษณะการแสดงออกและความลึกภายใน

4.2 วิเคราะห์ทัศนธาตุ

การวิเคราะห์ศิลปะในโครงสร้างใหญ่จะมี 2 ส่วนคือ วิเคราะห์ธาตุ (Visual Elements) ซึ่งได้แก่เส้น สี น้ำหนัก รูปทรง พื้นผิว เป็นเรื่องของการสร้างทัศนธาตุให้เกิดความงามที่ลงตัวเป็นเอกภาพ (unity) กับส่วนของวิธีการจัดวางองค์ประกอบได้แก่ ความกลมกลืน ความหลากหลาย ความสมดุล สัดส่วน การเน้น ถ้าเราเข้าใจในสองส่วนที่ปรากฏในงานศิลปะนี้ เราจะสามารถวิเคราะห์ความงามในศิลปะได้ในระดับหนึ่ง จนเข้าสู่การเข้าใจถึงกฎความงามของศิลปะได้ในที่สุดการวิเคราะห์ที่มาของการใช้ทัศนธาตุต่างๆ ได้ดังนี้

4.2.1 รูปทรง (Form)

ภาพที่4.1 แสดงรายละเอียดของรูปทรง

รูปทรงที่ใช้ส่วนใหญ่ จะมีรูปทรงของพระพุทธรูป มาใช้ในงานและทำการจัดวางรูปทรงให้เรียงกันทับแสงซ้อนกันตามขนาดของรูปทรง

ภาพที่4.2 แสดงรายละเอียดของรูปทรง

มีรูปทรงของรูปพระ เป็นองค์ประกอบในงานที่มีความสำคัญด้านเนื้อหา เป็นรูปทรงของพระที่ถูกแสงในระยะหลังรวมถึงรูปทรงของดอกไม้ที่กระจายอยู่

สี (Colour) แนวคิดในการสร้างสรรค์วิทยานิพนธ์เพื่อแสดงความรู้สึก สร้ทธา สงบ และลึกถ้บ โดยเลือกใช้สีที่วรรณะใกล้เคียงกัน ในส่วนของสีเข้มทีบจะเป็นแบบสี “เอกรงค์” คือจะมีสีดำหรือสีเทาปะปนอยู่ด้วยและใช้สีโทนเหลืองน้ันบรรยากาศให้เกิดความรู้สึกในทำนองเดียวกัน

สัญลักษณ์ของโทนสีที่ใช้แทนความหมายได้แก่ สีเหลือง สีเหลืองส้ม หมายถึง แสงแห่งความอบอุ่น ส้มแดง แดงน้ำตาล หมายถึง พลังของความสร้ทธา สีเทา ดำ เขียว น้ำเงิน หมายถึง ความสงบ น้ิ่ง ความลึกถ้บ น้่าเกรงขาม สีดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นสีที่นำมาประสานกันเพื่อสร้างบรรยากาศสีทั้งหมดของภายในและใช้เพื่อสร้างน้ำหนักอ่อนของส่วนต่าง ๆ สร้างระยะใกล้ไกลและสร้างมิติความลึกซึ้งภายในนอกจากนั้นยังเลือกใช้สีอื่น ๆ เพื่อสร้างความโดดเด่นของรูปทรงศิลปกรรมทางพุทธศาสนา

4.2.2 สี(Color)

ภาพที่4.3 แสดงรายละเอียดของสี

สีที่ใช้ในงานส่วนใหญ่ เป็นสีดำน้ำเงิน เขียวในส่วนที่เป็นเงาส่วนที่ถูกแสงที่เน้นอารมณ์บรรยากาศ รอบด้านส่วนที่ถูกแสงจะเป็นโทนสีเหลืองส้ม แดง น้ำตาล ที่เน้นอารมณ์บรรยากาศ รอบด้านที่สะท้อนกับวัตถุทำให้มีความน่าเกรงขามมากขึ้น

น้ำหนัก (Tone)

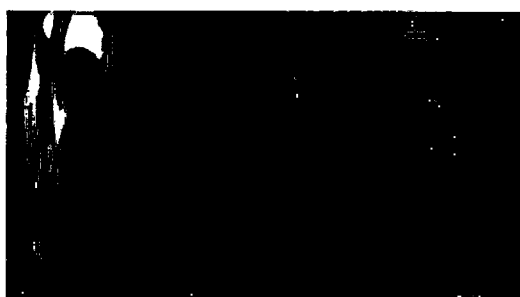
เป็นความอ่อนของบริเวณที่ถูกแสงสว่างและบริเวณที่เป็นเงาหรือการระบายสีให้มีความอ่อนแก่ซึ่งในงานศิลปะของข้าพเจ้า สร้างน้ำหนักโดยการให้ความอ่อนแก่ของสีเทา ดำอมเหลือง หรือน้ำตาล และเทาอมเขียวหรือน้ำเงินเพื่อสร้างระยะมิติในภาพและสร้างปริมาตรของรูปทรง การใช้น้ำหนักในการทำงานนั้น กำหนดให้แสงเข้ามาทางด้านหลังของรูปทรงหรือแบบย้อนแสง ส่วนที่อยู่ใกล้จะมีน้ำหนักเข้ม ส่วนไกลจะมีน้ำหนักอ่อนการใช้น้ำหนักอ่อนแก่ของสีเพื่อสร้างระยะของภายในให้มีส่วนหน้า ส่วนกลาง และส่วนหลัง ข้าพเจ้าใช้น้ำหนักส่วนใหญ่ของภายในข้างเข้มและมีการคุมน้ำหนักให้ตรงกลางหรือมุมใดมุมหนึ่งของภาพเกิดจุดเด่นมีความสว่างเพื่อแสดงให้เห็นถึงบรรยากาศของความสงบ ศรัทธา ลึกลับ และน่าเกรงขามภายในพุทธศานา

4.2.3 น้ำหนัก (Volume)

ภาพที่ 4.4 แสดงรายละเอียดของน้ำหนัก

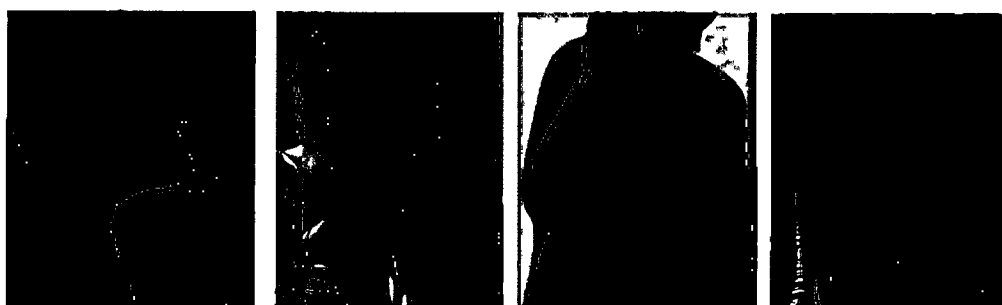
ใช้น้ำหนักอ่อนของบริเวณที่ถูกแสงสว่าง และมีการฟุ้งกระจายของน้ำหนักแสงบริเวณรอบ ๆ พระพุทธรูปที่มาจากด้านหลังในลักษณะย้อนแสง

ภาพที่ 4.5 แสดงรายละเอียดของน้ำหนัก

ใช้น้ำหนักในงานที่ด้านมืดบนรูปทรงของพระพุทธรูปและไล่น้ำหนักให้มีลักษณะกลมแต่เข้ม บางส่วนของภาพเช่นมุมของเสาและผนังในสถาปัตยกรรมจะใช้น้ำหนักเข้มถึงดำ เพื่อให้เกิดแสงเงาที่ชัดเจนคมชัด

4.2.4 พื้นผิว(Texture)

ภาพที่ 4.6 แสดงรายละเอียดของพื้นผิว

มีพื้นผิวเป็นลักษณะเนียนเรียบบนรูปทรงของพระพุทธรูปที่แสดงถึงอารมณ์ความรู้สึกที่ถ่ายทอดออกมาอย่างเหมือนจริงเมื่อกระทบกับแสงและพื้นผิวของผนังที่มีลักษณะหยาบๆของการจุดและแต้ม

4.3 วิเคราะห์องค์ประกอบ

การสร้างผลงานศิลปะนอกจากทัศนธาตุที่มาประกอบในส่วนของรูปแบบผลงานศิลปะแล้วยังต้องอาศัยความเข้าใจในหลักองค์ประกอบศิลป์ทำให้เกิดความเหมาะสมกับผลงานให้ออกมาตรงกับเนื้อหาและแนวความคิด ข้าพเจ้านำผลงานจำนวน 2 ชิ้นคือ 1 รูปลักษณะแห่งศรัทธา 1 และ 3 พุทธศรัทธาใน พ.ศ. 2552 มาวิเคราะห์ในเชิงลึกถึงโครงสร้างทางองค์ประกอบศิลป์เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักการของการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 4.7 แสดงลักษณะการจัดองค์ประกอบ

4.3.1 ความกลมกลืน (Harmony)

ภาพผลงานชิ้นที่ 1 มีความกลมกลืนทางการจัดวางองค์ประกอบที่มีสัดส่วนตรงกลางภาพด้วยมุมมองที่เหมือน สามเหลี่ยมทั้งตรงกลางภาพและด้านข้างของภาพซึ่งสามเหลี่ยมดังกล่าวเป็นเชิงเปรียบเทียบถึงปัญญาที่ซ่อนอยู่ในรูปทรงของพระพุทธรูป(interpenetrating shapes)ช่วยให้ผลงานนั้นน่าสนใจและสามารถสื่อให้ผู้ดูถอดความหมายของเรื่องได้

ภาพผลงานชิ้นที่ 3 มีความกลมกลืนกับสถานที่การวางงานแบบซ้ำกันของรูปทรงใช้พื้นที่ร่วมกันโดยเน้นการเจาะจงในวัตถุหนึ่งให้เป็นจุดเด่นในงานพร้อมบรรยากาศของรอบห้อง

ภาพผลงานชิ้นที่ 4 ในภาพมีความกลมกลืนของรูปทรงของพระพุทธรูปในจังหวะที่ซ้ำกันเป็นการกลมกลืนที่สร้างง่ายที่สุดเพราะรวมของเหมือนกันเข้าด้วยกัน(shapes related by

ovavlapping) การกลมกลืนในการซ้ำของรูปที่ 4 มีการเพิ่มรูปทรงของพระพุทธรูปที่มีความแตกต่างกันของท่าทางเพื่อความต้องการความขัดแย้งแต่ที่ละน้อยจนถึงมากเพื่อจะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงและเพื่อคลายความน่าเบื่อให้กับภาพ

4.3.2 ความหลากหลาย (Variety)

ภาพผลงานชิ้นที่ 1 และ 2 มีความหลากหลายทางด้านของพระพุทธรูปที่มีรูปทรง ขนาด และท่าทางคล้ายกันและมีความละเอียดในการเก็บสภาพแวดล้อมให้มีความสมจริง ทั้งแสงเงา สี รูปทรง ของพระพุทธรูปแต่ละองค์จนเกิดการผสมผสานที่มีความลงตัวเกิดขึ้น

ภาพผลงานชิ้นที่ 3 มีความหลากหลายในส่วนเนื้อหาของรายละเอียดทุกสัดส่วนในภาพมีความหลากหลายของโทนสีร้อนและเย็นการตัดการของแสงเงาที่สว่างและมี

ภาพผลงานชิ้นที่ 4 ในภาพมีความหลากหลายในส่วนของความละเอียด (Elaboration) ของลวดลายจิตรกรรมบนบานหน้าต่างรวมถึงความขัดแย้งในพื้นที่ผิวในผนังของสถาปัตยกรรมกับรูปทรงของพระพุทธรูป

4.3.3 ความสมดุล (Balance)

ภาพผลงานชิ้นที่ 1 และ 2 มีความสมดุลขององค์ประกอบในแบบดุลยภาพแบบรัศมี (Radical balance) เป็นการจัดภาพแบบรัศมีที่มีกระจายออกจากจุดศูนย์กลางของภาพการใช้แสงจากธรรมชาติแบบย้อนแสงที่มีความกลมกลืนกันทั้งภายในความเสมอภาครวมถึงดอกไม้ที่เริ่มจากกลางภาพและกระจายออกไปยังสว่างต่างๆของภาพ

ภาพผลงานชิ้นที่ 3 เป็นภาพที่มีความสมดุลแบบสมดุลงรูปผลึก (crystalloghic balance) ลักษณะของภาพเมื่อมองดูทั้งภาพจะดูเหมือนกันหมดแต่เมื่อดูรายละเอียดของรูปทรงของพระพุทธรูปจะถูกเน้นแตกต่างกันไปในแต่ละรูปทรง เช่น น้ำหนัก แสงเงา พื้นผิว จะถูกแปลค่าความสว่างมืดและรายละเอียดภายใต้โครงสร้างที่ดูนิ่งและเรียบง่าย

ภาพผลงานชิ้นที่ 4 ในภาพมีความสมดุลแบบแนวนอน (Horizontal balance) หมายถึงความสมดุลที่เกิดจากพื้นที่ในทางกว้างและใช้น้ำหนักถ่วงดุลที่เท่าเทียมกันด้านซ้ายและขวาของภาพโดยใช้แสงจากธรรมชาติและแสงที่สร้างขึ้นที่มีความกลมกลืนกันทั้งภาพในความเสมอภาค

4.3.4 สัดส่วน (proportion)

ภาพผลงานชิ้นที่ 1 และ 2 สัดส่วนในภาพมีความลงตัวในการใช้แสงเงาจากธรรมชาติที่แสงสว่างจากภายนอกสู่ภายในสัดส่วนของแสงกับมุมมืดภายในมีความสัมพันธ์กันกับรูปทรงในทางอุดมคติคือพระพุทธรูปและทัศนธาตุอื่นๆภายในภาพ

ภาพผลงานชิ้นที่ 3 สัดส่วนในภาพมีความสมส่วนซึ่งกันและกันของขนาด (Dimensions) ของรูปทรงระหว่างรูปทรงของพระพุทธรูปในปางต่างๆ ที่ขนาดต่างกันสัดส่วนให้ความรู้สึกทาง

สุนทรียศาสตร์ในแบบอุดมคติเป็นความสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืนเหมาะสมกันของสี แสงเงา และบรรยากาศภายในภาพ

ภาพผลงานชิ้นที่ 4 สัดส่วนในภาพจะเป็นแบบ(Dimensions) เหมือนผลงานชิ้นที่ 3 แต่มีการลดสัดส่วนของโทนสีเย็นเช่น เขียว ฟ้า น้ำเงิน ออกจำนวนหนึ่งและเพิ่ม โทนสีอุ่นและสว่างเขาไปแทน

4.3.5 ความเป็นเด่น(Dominance)

ภาพผลงานชิ้นที่ 1 และ 2 ในภาพจะเด่นในด้านการใช้แสงจากธรรมชาติในแบบย้อนแสงและการกระจายแสงไปสู่ส่วนต่างๆของภาพรวมถึงเด่นในเรื่องของมุมมองแบบล่องไปสู่นบที่แสดงให้เห็นถึงความน่าเกรงขามของรูปทรงความเป็นเด่นในงานชิ้นนี้เป็นไปในลักษณะนี้เกิดจากจุดรวมสายตา

(focal point)

ภาพผลงานชิ้นที่ 3 ในภาพจะเด่นในลักษณะการเน้นด้วยตำแหน่ง (Empnasis by placment) ของรูปทรงที่ใกล้เคียงกันถ้าดูยังเห็นแต่ถ้าดูรายละเอียดของภาพจะมีความแตกต่างกันแต่ไม่มากนักและเด่นในด้านของ สี แสง เงา หรือจังหวะของความเข้มอ่อนความสว่างและความมืดภายใต้รูปทรงแบบเหมือนจริง

ภาพผลงานชิ้นที่ 4 จัดเป็นภาพเด่นในลักษณะการวางตำแหน่งเหมือนภาพผลงานชิ้นที่ 3 แต่จะแตกต่างกันในเรื่องของ โทนสีและเนื้อหาจากลวดลายจิตรกรรมฝาผนังและบานประตู

4.4 สรุปผลการวิเคราะห์

วิทยานิพนธ์ชุดนี้ข้าพเจ้าผลความสำเร็จในการสร้างสรรค์ที่พอสรุปได้คือ

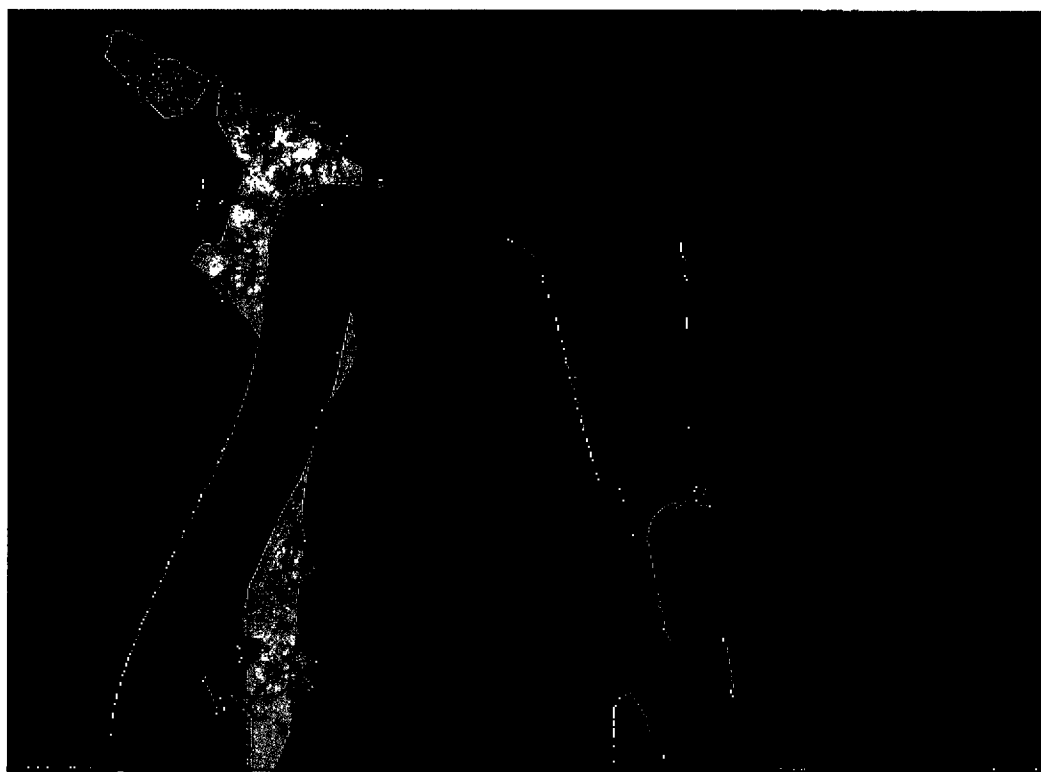
4.4.1 ถ้าภาพมีข้อมูลเพียงพอในมุมมองและแง่ของแนวคิดการสร้างสรรค์ถึงความเคารพศรัทธาของชาวพุทธจะส่งผลต่อความรู้สึกที่ถ่ายทอดมาสู่ผลงานทั้ง4ชิ้นยิ่งขึ้น

4.4.2 ในงานทั้ง4 ชิ้นยังสื่อไปถึงความศรัทธาและเคารพที่แท้จริงในการปฏิบัติของชาวพุทธที่ลึกซึ้งถึงแก่นแท้ในศาสนาผ่านออกมาทางพุทธศิลป์

4.4.3 การให้ความสัมพันธ์ต่อการแสดงออกทางศิลปะสร้างสรรค์ผลงานศิลปะต้องอาศัยอารมณ์ความรู้สึกที่ประสมมาโดยชอบเรื่องราวไว้ในรูปทรงที่เป็นสัญลักษณ์ในการแสดงออกเป็นงานสร้างสรรค์ที่ข้าพเจ้าพอใจมากที่สุด

กล่าวโดยรวมผลงานวิทยานิพนธ์ชุดนี้เป็นการแสดงออกโดยอาศัยถึงความศรัทธาในพุทธศาสนามาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผ่านรูปทรงสัญลักษณ์มุมมองในแบบย้อนแสงของงานพุทธศิลป์ที่ถูกสร้างขึ้นด้วยแรงศรัทธาและยังรวมไปถึงเนื้อหา สาระ ความรู้ คำสอนปรัชญาต่างๆ ที่ได้ถูกสอดแทรกไว้ภายใต้รูปลักษณ์เหล่านั้นประกอบกับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศเงียบสงบก่อให้เกิดความประทับใจทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกพึงพอใจในผลที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นเรื่องที่ความรู้เฉพาะตนและเกิดความมั่นใจในแนวทางการสร้างสรรค์ของตนเองต่อไปในอนาคต

ภาพผลงานวิทยานิพนธ์

ภาพที่4.8	ชื่อผลงาน	รูปลักษณ์แห่งความศรัทธา ในพ.ศ. 2551
	ขนาด	150x200 cm
	เทคนิค	สีอะคริลิก
	ปีพ.ศ.	2551

ภาพที่4.9	ชื่อผลงาน	รูปลักษณ์แห่งความศรัทธา2ในพ.ศ. 2551
	ขนาด	150x200 cm
	เทคนิค	สีอะคริลิก
	ปีพ.ศ.	2551

ภาพที่ 4.10	ชื่อผลงาน	รูปลักษณะแห่งความศรัทธา 3 ใน พ.ศ. 2551
	ขนาด	150x200 cm
	เทคนิค	สีอะคริลิก
	ปีพ.ศ.	2551

ภาพที่4.11	ชื่อผลงาน	รูปลักษณ์แห่งความศรัทธา4ในพ.ศ. 2551
	ขนาด	150x200 cm
	เทคนิค	สีอะคริลิก
	ปีพ.ศ.	2551

บทที่ 5

บทสรุป

ขบวนการสร้างสรรค์งานของข้าพเจ้า เริ่มต้นจากความประทับใจและประสบการณ์ที่สะสม ตั้งแต่เด็กกับการที่ได้รับรู้และเข้าถึงวัฒนธรรมความเชื่อในเรื่องการบูชา กราบไหว้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ข้าพเจ้าต้องการถ่ายทอดความรู้สึกของภาพที่เหมือนจริงผสมผสานกับบรรยากาศในแบบอุดมคติ และต้องการให้ผลงานแสดงออกถึงความสำคัญขององค์ประกอบของความศรัทธาและความเชื่อ ในวัฒนธรรมของไทยที่มีอยู่ในพุทธศาสนาในการสักการะประติมากรรมรูปเคารพและสิ่งศักดิ์สิทธิ์อื่นๆ ที่ถ่ายทอดออกมาตามแรงศรัทธาและเป็นที่พักของจิตใจ

ผลงานศิลปะของข้าพเจ้ามุ่งแสดงออกด้านความงาม โดยสร้างบรรยากาศและความรู้สึก รวมถึงมีการพัฒนาองค์ประกอบให้มีความกลมกลืนอิทธิพลที่ได้รับมาจากสภาพแวดล้อมจากนั้น จึงทำการศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากหนังสือและผลงานศิลปะของศิลปิน เช่น ไพรวลัย ดาเกดียง งานของเขาเป็นงานเขียนภาพที่ใช้ชั้นเชิงทางศิลปะการจัดภาพการกำหนดแสงเงา มิติแบบเหมือนจริง นอกจากนี้ยังมีงานของ สุรสิทธิ์ เสาวคง ที่มีเนื้อหาด้านการใช้แสงเงาในการถ่ายทอดออกมาสู่ ผลงานของข้าพเจ้าเป็นรูปแบบของการเขียนภาพเหมือนและสื่อถึงแสงที่เกิดจากแสงธรรมชาติ กับการมองในแบบย้อนแสงที่มีความสมจริง

ข้าพเจ้ารวบรวมข้อมูลข้างต้นแล้วมาดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานจากนั้นได้สร้างภาพร่าง ขึ้นหลายๆชิ้นเมื่อกำหนดรูปแบบของงานโดยคำนึงถึงองค์ประกอบในภาพที่มีความเหมาะสม เนื้อหาในภาพเป็นพระพุทธรูปปางประทับยืนผ่านมุมมองแบบย้อนแสงจัดวางโดยการเขียนภาพ แบบเหมือนจริง

ผลงานที่ข้าพเจ้าสร้างสรรค์ขึ้น ต้องการแสดงให้เห็นถึงความงามของรูปทรงสัญลักษณ์ ในทางพุทธศาสนาผสมผสานบรรยากาศ อารมณ์ ความรู้สึกจากประสบการณ์ส่วนตัวที่ข้าพเจ้า ประทับใจซึ่งเป็นความเชื่อความศรัทธาต่อพุทธศาสนาด้วยใจอันบริสุทธิ์

ผลงานถ่ายทอดความงามที่แฝงในความเชื่อความศรัทธาในลักษณะการเขียนรูปที่เหมือนจริง โดยผ่านการสร้างสรรค์ทางศิลปะในรูปแบบจิตรกรรมจากการทำงานซึ่งมีทั้งการพัฒนา มุมมองและมีมือทำให้เกิดการเรียนรู้และประสบการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้น สิ่งทีกล่าวมาสามารถนำไป ปรับปรุงและพัฒนาผลงานในระยะต่อไปได้เพื่อให้ผลงานความชัดเจนยิ่งขึ้น

ปัญหาและข้อเสนอแนะการสร้างสรรค์ผลงานชุดนี้ เป็นผลงานที่พัฒนาเปลี่ยนแปลงมา จากการศึกษานในเทอมที่ 1 ข้าพเจ้าทำงานในลักษณะการเขียนภาพที่เหมือนจริงกับการจัดวาง องค์ประกอบจึงมีปัญหาในมุมมองที่เกิดขึ้นทุกๆชิ้นงานกับขั้นตอนการหาข้อมูลและการเข้าถึง ความหมายในหัวข้องานที่ทำอยู่จะแยกปัญหาในการทำงานไว้ในชิ้นงานดังนี้

ผลงานชิ้นที่ 1 ข้าพเจ้ามีปัญหาในเรื่ององค์ประกอบของภาพ รูปทรงของพระพุทธรูปในภาพถูกบีบและดูจะขาดหายไปบางส่วนทำให้รูปทรงไม่สมบูรณ์ส่วนประกอบรอบข้างที่เป็นผนังของโบสถ์ดูจะเข้มจนเกินไปทำให้รู้สึกทึบตันทำให้ไม่มีเนื้อหาเพราะน้ำหนักดำมากเกินไปทำให้รูปทรงบางส่วนในภาพแบนจึงมีการแก้ไขให้ดูกลมมากขึ้นกว่านี้

ผลงานชิ้นที่ 2 มีการแก้ไขส่วนที่เป็นผนังให้มีเนื้อหาเรื่องราวโดยการเพิ่มงานจิตรกรรมฝาผนังเข้าไปบางส่วนแก้ไขน้ำหนัก สี โดยเพิ่มโทนสีเย็นเช่น น้ำเงิน เขียว เข้าไปในส่วนที่เป็นเงาเน้นแสงให้ภาพผ่านบนรูปทรงของพระพุทธรูปให้มีความสนใจมากขึ้นนุ่มนวลและการจัดแสงเงาให้ดูมีความศรัทธาและอ่อนเร้น

ผลงานชิ้นที่ 3 ปัญหาต่างๆในการทำงานมีความลดน้อยมากกว่าชิ้นที่ 1 และ 2 ในผลงานชิ้นที่ 3 มีเนื้อหาที่มากกว่าบรรยากาศที่เพิ่มเติมมากกว่ามุมมองที่ชัดเจนมากขึ้น สี น้ำหนัก แสงเงา ที่มีความกลมกลืนมากขึ้นและส่วนที่ทึบตันได้น้อยลง

ผลงานชิ้นที่ 4 ใช้บรรยากาศของแสงที่ส่องมาเป็นธรรมชาติกับมุมมองและเพิ่มเติมแสงให้ส่องสว่างทั้ง 2 ทิศทางทำให้เห็นถึงบรรยากาศและรายละเอียดของเนื้อหาภายในชัดเจนขึ้น

จากการทำงานวิทยานิพนธ์ศิลปะชุด รูปลักษณะแห่งความศรัทธาในพุทธศาสนา นี้เป็นไปตามขบวนการสร้างสรรค์อย่างเป็นลำดับในการแก้ไขและพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนเกิดเป็นความงามที่ลงตัวและเข้าใจกลวิธีการของการทำงานอย่างถ่องแท้ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการทำงานศิลปะของข้าพเจ้าต่อไปในอนาคต

บรรณานุกรม

- จิระพัฒน์ พิตรปรีชา. 2549. นิตยสาร **fine art**. กรุงเทพฯ : อัมรินทร์ บุ๊คเซ็นเตอร์ จำกัด.
- ชลูด นิ่มเสมอ. 2531. องค์ประกอบศิลปะ. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช จำกัด.
- สงวน รอดบุญ. 2529. ศิลปกรรมไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- ประยงค์ สุวรรณบุปผา. 2525. สังคมปรัชญา แนวคิดตะวันออกและตะวันตก. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- สุภัทรดิศ ดิศกุล ศ.ม.จ. 2538. ประวัติศาสตร์ศิลปะประเทศไทยอินเดีย ลังกา ชาว จัมปา ขอม พม่า ลาว. กรุงเทพฯ : มติชน.
- สุพร ประเสริฐ ราชกิจ. 2539. รวมประวัติและสัญลักษณ์ 76 จังหวัด. กรุงเทพฯ : จักรานุกูลการพิมพ์.
- อดิเทพ เทวินทร์. 2551. ปางพระพุทธรูป เสริมมงคล สร้างบารมี ชีวิตมีสุข. กรุงเทพฯ : ไพลิน.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อนายสำราญ มณีรัตน์

เกิด วันที่ 12 มกราคม 2513

ที่อยู่ 14/184 หมู่ 5 ตำบลพันท้ายนรสิงห์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 74000

โทร 09- 7506851

การศึกษา โรงเรียนวัดบुकคโค

โรงเรียนบางมควิทยา

วิทยาลัยอาชีวศึกษานนบุรี

วิทยาเขตเพาะช่าง

ปริญญาตรี (คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตเพาะช่าง)

ปัจจุบันกำลังศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาทัศนศิลป์ ภาควิชาจิตรศิลป์

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหาร

ลาดกระบัง

เกียรติประวัติ

- 2533 - รางวัลยอดเยี่ยม การประกวดศิลปะ นำสิ่งที่ดีสู่ชีวิต ครั้งที่ 2 ระดับ ปวช
- 2545 - รางวัลดีเด่น ประเภทศิลปะร่วมสมัย นิทรรศการวันเกิดเพาะช่าง
- 2548 - รวมโครงการคูโครงการดูงานประเทศสิงคโปร์
- 2549 - โครงการแลกเปลี่ยนศิลปินนานชาติระหว่างอาจารย์วิทยาลัยเพาะช่าง ม.ท.ร
รัตนโกสินทร์กับมหาวิทยาลัยเงินเจียง ประเทศจีน

การแสดงงาน

- 2546 - ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปะ “ต่างมอง ต่างมุม “ ณ หอศิลป์ อัลตาเลีย
- 2547 - ร่วมแสดงนิทรรศการศิลปะเฉลิมพระเกียรติ ๗๒ พรรษามหาราชนี
- 2548 - นิทรรศการศิลปะตระการตา ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์
พระบรมราชินีนาถ”
- นิทรรศการภาพ “๖๐” ฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ของในหลวง ณ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหอศิลป์ ถนนเจ้าฟ้า
- 2549 - 2 rd inthernational art festival and art workshop in Thailand 2006
- มหกรรมศิลปะเฉลิมพระเกียรติในวโรกาสทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ณ
ศูนย์สรรพสินค้าซีคอน
- 2550 - 3rd inthernational art festival and art workshop in Thailand 2007

- 2550 - นิทรรศการศิลปกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ
80 พรรษา สีทันแห่งศิลปกรรม ณ อัมรินทร์ พลาซ่า ราชประสงค์
- 2550 - นิทรรศการ รวมมิตรจิตรศิลป์ ณ หอศิลป์ เซเว่น รังสรรค์
- 2550 - นิทรรศการ “ART WITHOUT FRONTIERS”
- 2551 - 4rd inthernational art festival and art workshop in Thailand 2008
- 2552 - นิทรรศการสายสัมพันธ์ไทยลาว ณ ห้องแกลลอรี่ โรงแรมสยามซิดีแอนริสอร์ท